Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0123

Ühendatuse suurendamine, kultuuripärandi säilitamine ja kohaliku tipptaseme edendamine Euroopa turismis – sihtkohtade haldamine ja piirkondliku turismi kasv

Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2026. aasta resolutsioon ühendatuse suurendamise, kultuuripärandi säilitamise ja kohaliku tipptaseme edendamise kohta Euroopa turismis – sihtkohtade haldamine ja piirkondliku turismi kasv (2025/2120(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artikleid 174, 195 ja 349,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1028, milles käsitletakse lühiajalise majutuse üüriteenustega seotud andmete kogumist ja jagamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/2831 platvormitöö tingimuste parandamise kohta[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta otsust (EL) 2023/936 Euroopa oskusteaasta kohta[4],

---

1 ELT L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
2 ELT L, 2024/2831, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.
3 ELT L 155, 12.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj.
4 ELT L 125, 11.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj.

– võttes arvesse komisjoni 22. mai 2025. aasta soovitust (EL) 2025/1021 transpordivaesuse kohta: taskukohase, juurdepääsetava ja õiglase liikuvuse tagamine[5],

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2025. aasta teatist oskuste liidu kohta (COM(2025)0090),

– võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist „Puhta tööstuse kokkulepe – konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne tegevuskava“ (COM(2025)0085),

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse komisjoni 20. juuli 2023. aasta teatist „Teel Euroopa ühise turismiandmeruumi poole: andmejagamise ja innovatsiooni hoogustamine turismi ökosüsteemi kõikides osades“ (C(2023)4787),

– võttes arvesse komisjoni 17. mai 2021. aasta teatist uue lähenemisviisi kohta säästva sinise majanduse arendamiseks Euroopa Liidus – ELi meremajanduse ümberkujundamine kestliku tuleviku nimel (COM(2021)0240),

– võttes arvesse komisjoni 4. märtsi 2021. aasta teatist „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021)0102),

– võttes arvesse komisjoni 1. juuli 2020. aasta teatist jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kohta (COM(2020)0274),

– võttes arvesse komisjoni 27. mai 2020. aasta teatist „Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“ (COM(2020)0456) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „Identifying Europe’s recovery needs“ (Euroopa taastumisvajaduste kindlakstegemine) (SWD(2020)0098),

– võttes arvesse komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020)0380),

– võttes arvesse komisjoni 13. mai 2020. aasta teatist „Turism ja transport 2020. aastal ja pärast seda“ (COM(2020)0550) ning turismi- ja transpordipaketi vastuvõtmist,

– võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

– võttes arvesse komisjoni 22. mai 2018. aasta teatist „Euroopa

---

5 ELT L, 2025/1021, 26.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1021/oj.

kultuurivaldkonna uus tegevuskava“ (COM(2018)0267),

– võttes arvesse komisjoni 24. oktoobri 2017. aasta teatist „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“ (COM(2017)0623),

– võttes arvesse komisjoni 2. juuni 2016. aasta teatist „Euroopa jagamismajanduse tegevuskava“ (COM(2016)0356) ja seda käsitlevat Euroopa Parlamendi 15. juuni 2017. aasta resolutsiooni[6],

– võttes arvesse komisjoni 20. veebruari 2014. aasta teatist „Euroopa ranniku- ja mereturismi majanduskasvu ja töökohtade strateegia“ (COM(2014)0086) ja komisjoni talituste 30. märtsi 2017. aasta töödokumenti mereturismi kohta (SWD(2017)0126),

– võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2010. aasta teatist „Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht – uus Euroopa turismi tegevuskava“ (COM(2010)0352) ja seda käsitlevat Euroopa Parlamendi 27. septembri 2011. aasta resolutsiooni[7],

– võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatist „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“ (COM(2021)0345),

– võttes arvesse komisjoni 4. veebruari 2022. aasta aruannet „Transition pathway for tourism“ (Turismi üleminekujuhised) ning selle 2023. ja 2024. aasta kokkuvõtvaid aruandeid,

– võttes arvesse komisjoni 21. septembri 2022. aasta aruannet „Unbalanced tourism growth at destination level – root causes, impacts, existing solutions and good practices: final report“ (Turismi tasakaalustamata kasv sihtkohtade tasandil: algpõhjused, mõju, olemasolevad lahendused ja head tavad: lõpparuanne),

– võttes arvesse komisjoni 11. juuni 2020. aasta aruannet „The EU Blue Economy Report 2020“ (ELi sinise majanduse 2020. aasta aruanne),

– võttes arvesse oma 7. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi saarte ja ühtekuuluvuspoliitika kohta: praegune olukord ja tulevased väljakutsed[8],

– võttes arvesse oma 14. detsembri 2022. aasta resolutsiooni Euroopa kultuurivaldkonna uue tegevuskava ja rahvusvaheliste kultuurisuhete

---

6 ELT C 331, 18.9.2018, lk 125.
7 ELT C 56 E, 26.2.2013, lk 41.
8 ELT C 493, 27.12.2022, lk 48.

ELi strateegia rakendamise kohta[9],

– võttes arvesse oma 25. märtsi 2021. aasta resolutsiooni ELi säästva turismi strateegia väljatöötamise kohta[10],

– võttes arvesse oma 19. juuni 2020. aasta resolutsiooni transpordi ja turismi kohta 2020. aastal ja pärast seda[11],

– võttes arvesse oma 24. oktoobri 2019. aasta resolutsiooni kontserni Thomas Cook pankroti negatiivsete tagajärgede kohta ELi turismisektorile[12],

– võttes arvesse oma 14. novembri 2018. aasta resolutsiooni, mis käsitleb mitmeaastast finantsraamistikku aastateks 2021–2027 – parlamendi seisukoht kokkuleppe saavutamiseks[13],

– võttes arvesse oma 29. oktoobri 2015. aasta resolutsiooni uute ülesannete ja strateegiate kohta turismi edendamiseks Euroopas[14],

– võttes arvesse oma 8. septembri 2015. aasta resolutsiooni Euroopa kultuuripärandi ühtse lähenemisviisi väljatöötamise kohta[15],

– võttes arvesse oma 25. oktoobri 2011. aasta resolutsiooni puuetega isikute liikuvuse ja kaasamise ning Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020 kohta[16] ja 18. juuni 2020. aasta resolutsiooni Euroopa 2020. aasta järgse puuetega inimeste strateegia kohta[17],

– võttes arvesse nõukogu 1. detsembri 2022. aasta järeldusi Euroopa turismi tegevuskava 2030 kohta,

– võttes arvesse nõukogu 27. mai 2021. aasta järeldusi „Turism Euroopas järgmisel aastakümnel: kestlik, vastupidav, digitaalne, ülemaailmne ja sotsiaalne“,

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 10. detsembri 2025. aasta arvamust „Säästva ja vastupanuvõimelise turismi suunas Euroopa Liidus: tasakaalustatud ja kohanemisvõimelise juhtimise strateegia“[18],

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 27. veebruari

---

9 ELT C 177, 17.5.2023, lk 78.
10 ELT C 494, 8.12.2021, lk 106.
11 ELT C 362, 8.9.2021, lk 55.
12 ELT C 202, 28.5.2021, lk 73.
13 ELT C 363, 28.10.2020, lk 179.
14 ELT C 355, 20.10.2017, lk 71.
15 ELT C 316, 22.9.2017, lk 88.
16 ELT C 131 E, 8.5.2013, lk 9.
17 ELT C 362, 8.9.2021, lk 8.
18 ELT C, C/2026/761, 24.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/761/oj.

2025. aasta omaalgatuslikku arvamust „Turism ELis: kestlikkus kui pikaajalise konkurentsivõime liikumapanev jõud“[19],

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,

– võttes arvesse ELi turismi tulemustabelit,

– võttes arvesse turismi kestlikkuse mõõtmise statistilist raamistikku,

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast[20],

– võttes arvesse 31. oktoobri 2023. aasta Palma deklaratsiooni „The path toward the social sustainability of tourism in the EU“ (Teel turismi sotsiaalse kestlikkuse poole ELis), millele kirjutasid alla ELi liikmesriikide turismiministrid,

– võttes arvesse 3. aprilli 2024. aasta Euroopa deklaratsiooni jalgrattasõidu kohta[21],

– võttes arvesse ÜRO Maailma Turismiorganisatsiooni 18. septembri 2018. aasta aruannet „„Overtourism“? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions“ (Turismi ülekoormus? Turismi tajumisest kaugemale ulatuv linnaturismi kasvu mõistmine ja haldamine),

– võttes arvesse UNESCO maailmapärandiga seotud juhendeid, sealhulgas 2022. aasta juhendit „Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage Site Managers“ (Turismi haldamine maailmapärandi nimekirja kantud paikades: praktiline juhend maailmapärandi nimekirja kantud paikade haldajatele) ja sellega seotud suuniseid külastajate käitumise haldamiseks,

– võttes arvesse ülemaailmset turismi eetikakoodeksit[22],

– võttes arvesse Enrico Letta 17. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg),

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta,

---

19 ELT C, C/2025/2014, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2014/oj.

20 ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.

21 ELT C, C/2024/2377, 3.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2377/oj.

22 ÜRO Maailma Turismiorganisatsioon, „Global Code of Ethics for Responsible Tourism – Roadmap for Responsible and Sustainable Tourism Development“ (Ülemaailmne vastutustundliku turismi eetikakoodeks – vastutustundliku ja kestliku turismi arengu tegevuskava), 1. oktoober 1999.

– võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni tellitud 15. oktoobri 2018. aasta uuringut „Overtourism: impact and possible policy responses“ (Turismi ülekoormus: mõju ja võimalikud poliitikameetmed),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni raportit (A10-0078/2026),

A. arvestades, et turismi osatähtsus ELi SKPs on otseselt ligikaudu 5 %, olles lisandväärtuse, tööhõive ja piirkondliku ühtekuuluvuse seisukohast oluline sotsiaal-majanduslik sektor, millel on tugev mitmekordistav mõju paljudele teistele sektoritele; arvestades, et koos kaudse ja ülekanduva mõjuga on turismi kogupanus ELi SKPsse ligi 10 %; arvestades, et teatavates riikides ja piirkondades on turismi osatähtsus tööhõives ja SKPs isegi suurem, mistõttu see toetab regionaalarengut ja vähendab ebavõrdsust; arvestades, et 90 % ELi turismisektori ettevõtjatest on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), sealhulgas pereettevõtted, mis on kriiside suhtes eriti vähe kaitstud; arvestades, et ELi turismisektoris tegutseb ligikaudu 2,3 miljonit VKEd ja selles on hõivatud ligikaudu 12,3 miljonit inimest; arvestades, et vaatamata valitsevatele majanduslikele ja geopoliitilistele takistustele on Euroopa turismivaldkonnas maailmas endiselt juhtpositsioonil ja on maailma soosituim turismisihtkoht[23] ning turismisektori osatähtsus ELi SKPs peaks 2025. aasta alguse heade tulemuste järel ulatuma 10,5 %ni[24];

B. arvestades, et turismi majanduslikku väärtust taandab üha enam sotsiaalne, kultuuriline ja keskkonnakulu, sealhulgas eluasemeturule avalduv surve, kohalike elanike suuremad elamiskulud, elukohtade killustatus, ressursside jätkusuutmatu kasutamine ja kasvav surve elutähtsale taristule; arvestades, et aastakümnete pikkune mahule orienteeritud kasv koos regulatiivsete ja juhtimislünkadega on soodustanud tasakaalustamata turismi; arvestades, et need arengusuunad kajastavad vajadust parema juhtimise ning nõudluse aruka, kestliku ja kohalikele oludele kohandatud haldamise järele; arvestades, et turism iseenesest ei ole probleem ja turismifoobia ennetamiseks on vaja vastu võtta terviklik strateegia, mis ühitab majanduskasvu sotsiaalse heaolu, keskkonnakaitse, kultuuripärandi kaitse ja pikaajalise territoriaalse vastupanuvõimega;

C. arvestades, et turismi ökosüsteem hõlmab paljusid tegevusalasid,

---

23 Euroopa Reisikomisjon, „European travel maintains momentum in early 2025 despite rising global uncertainty“ (Kasvavast üleilmsest ebakindlusest hoolimata reisimine Euroopas 2025. aasta alguses jätkus), 7. mai 2025.

24 Maailma Reisi- ja Turisminõukogu, „Travel and Tourism to Create 4.5MN New Jobs across the EU by 2035“ (Reisimine ja turism loovad ELis 2035. aastaks 4,5 miljonit uut töökohta), 9. aprill 2025.

näiteks transport, reisibürood ja reisikorraldajad, toetavad teenused, majutus ja toitlustus, loometegevus ja meelelahutus, sport ja vaba aja tegevus, ning äärmiselt oluline on võimaldada nende sidusat arengut ja vastupanuvõimet;

D. arvestades, et kogu ELis kasvavad üürikulud suurendavad eluasemega seotud ebakindlust ja sotsiaalset tõrjutust; arvestades, et olukord on eriti terav populaarsetes turismisihtkohtades, kus taskukohaste eluasemete nappus raskendab turismisektori hooaja- ja alaliste töötajate ning hädavajalike avaliku sektori töötajate leidmist ja tööl hoidmist; arvestades, et lühiajaline üürimine mõjutab üha enam eluasemete taskukohasust, kohalike kogukondade toimimist, VKEde konkurentsivõimet turismi ökosüsteemis ja võrdseid tingimusi ühtsel turul; arvestades, et lühiajalise üürimise lahendusi tuleb kohandada iga konkreetse olukorraga ning meetmeid tuleb võtta peamiselt kohalikul tasandil;

E. arvestades, et kestliku turismi kontseptsioon on sektori konkurentsivõime edendamisel, Euroopa kultuuri- ja looduspärandi, sealhulgas geograafiliste tähiste kaitsmisel ning külastajate ja kohalike kogukondade vajaduste tasakaalustamisel keskse tähtsusega; arvestades, et kestlik turism toetub kolmele üksteisest sõltuvale alustalale, nimelt majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnale, millest ühtki ei saa vaadelda eraldi;

F. arvestades, et turismi sotsiaalne kestlikkus hõlmab majandusliku kasu õiglast jaotamist, sealhulgas turismivoogude mitmekesistamise ja hooajalisuse vähendamise teel, elanike õiguste, vajaduste ja heaolu austamist, kultuuripärandi ja kogukonna ühtekuuluvuse säilitamist ning õiglaste töötingimustega kvaliteetsete töökohtade pakkumist; arvestades, et turismi hooajalisus suurendab jätkuvalt majanduslikku ebastabiilsust, tööjõupuudust ja survet kohalikele kogukondadele; arvestades, et sotsiaalselt kestliku turismi arendamine peaks kohalikke kogukondi tugevdama, mitte neile põhjendamatut survet avaldama;

G. arvestades, et EL on täielikult pühendunud ÜRO kestliku arengu tegevuskavale 2030 ja 17 kestliku arengu eesmärgile, mille ÜRO võttis vastu 2015. aasta septembris; arvestades, et Eurostat seirab ELi edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel 102 näitaja alusel; arvestades, et turism saab otseselt kaasa aidata mitme kestliku arengu eesmärgi saavutamisele;

H. arvestades, et kliimamuutused mõjutavad üha rohkem turismi, mistõttu on väga oluline turismitegevust, -kavasid, -tooteid ja -rajatisi vastavalt kohandada; arvestades, et turismisektori kestlikkus ja vastupanuvõime on liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil endiselt ebaühtlane ning liikmesriigid, kohalikud osalejad ja erasektori sidusrühmad rakendavad kestlikke tavasid endiselt valdavalt vabatahtlikult;

I. arvestades, et turismil on olnud oma osa territoriaalse dünaamika kujundamisel paljudes ELi piirkondades; arvestades, et turismi korraldamisel ja arendamisel järgitavad piirkondlikud lähenemisviisid on loonud mitmesuguseid tavasid, mis mõjutavad piirkondade kasvu ja heaolu suundumusi; arvestades, et äärealadel, äärepoolseimatel, maa-, perifeersetel, hõredalt asustatud ja saarepiirkondadel ning teatavatel rannikualadel on ainulaadsed ja mitmekesised tunnusjooned, näiteks keskkonna vähene kaitstus, geograafiline eraldatus, ühenduste puudumine ja sõltuvus välistest ressurssidest, mistõttu tuleb poliitilisi lähenemisviise kohandada nende konkreetsetele oludele;

J. arvestades, et transpordiühendused on reisimise ja turismi jaoks määrava tähtsusega, kuna need võimaldavad viia inimesed kokku eri paikade ja kultuuridega ning pakkuda uusi kogemusi; arvestades siiski, et praegused reisi- ja turismisuundumused tekitavad märkimisväärseid probleeme, pidades silmas asjaolu, et 80 % reisijatest külastab ainult 10 % maailma sihtkohtadest[25]; arvestades, et maa- ja sisemaaturismi edendamine kohandatud strateegiate abil võib mitmes liikmesriigis leevendada liigset survet ülerahvastatud rannikusihtkohtadele; arvestades, et paljud äärealad ning perifeersed, maa-, äärepoolseimad ja saarepiirkonnad on oma geograafilise eraldatuse, piiratud taristu, madalhooaja väheste transporditeenuste ning sinna jõudmiseks vajalike suurte kulutuste ja pika sõiduaja tõttu endiselt alateenindatud; arvestades, et püsivad asukoha ja ühendustega seotud piirangud ELi äärepoolseimates piirkondades on toonud kaasa struktuurse sõltuvuse õhu- ja meretranspordist ning avatuse turu kontsentratsioonile, mis kõik mõjutavad otseselt kestliku turismi arengut; arvestades, et tõhus kaubaveologistika on oluline tegur, mis võimaldab pakkuda perifeersetes sihtkohtades turismiteenuseid;

K. arvestades, et suurim osa turismisektori CO_2 jalajäljest tuleneb transpordist; arvestades, et kestlik turism ei ole ilma kestliku liikuvuseta, sealhulgas mitmekesiste transpordiliikideta võimalik, võttes arvesse Euroopa füüsilisi ja geograafilisi piiranguid, mis mõjutavad sobivate ja kestlike transpordivõimaluste kättesaadavust ja valikut; arvestades, et kuigi raudteetranspordi osa kõigi praegusel ajal sooritatavate reiside puhul on vaid ligikaudu 10 %, mis on palju väiksem kui maantee- ja lennutranspordi osakaal (vastavalt 64 % ja 17 %), näitavad hiljutised uuringud, et 82 % eurooplastest on avatud

---

25 Greenwood, G., „How connectivity is shaping the future of global tourism“ (Kuidas ühendatus kujundab üleilmse turismi tulevikku), World Travel Market Global Hub, 14. jaanuar 2025, https://hub.wtm.com/blog/connectivity-shaping-future-global-tourism/.

kaaluma keskkonnahoidlikumat reisimisviisi[26]; arvestades, et parvlaevaühendustega saab pakkuda esmatähtsaid avalikes huvides osutatavaid transporditeenuseid, mis tagavad taskukohase, korrapärase ja aastaringse ühendatuse, eelkõige saartel ja äärealadel;

L. arvestades, et nišiturismi (näiteks toidu-, veini-, õlle-, mere-, kultuuri-, usu-, pärandi-, meditsiini-, heaolu-, spordi-, jalgratta-, sukeldumis-, põllumajandus-, eakate, öko- ja taastava turismi) kasv loob perifeersete, maa- ja äärepoolseimate piirkondade jaoks uusi võimalusi tutvustada kohapõhiste ja temaatiliste arengustrateegiate abil oma ainulaadseid maastikke ja veekogusid ning kordumatut pärandit; arvestades, et nišiturismi kasvu toetamiseks tuleb teha investeeringuid vajalikku taristusse; arvestades, et need uued turismisuunad võivad aidata edendada kestlikku turismi, soodustades hooajavälist reisimist, hajutades külastajate vooge ning tõhustades loodus- ja kultuuripärandi kaitset, ning anda äärepoolsetes, hõredalt asustatud ja saarepiirkondades lisasissetulekut;

M. arvestades, et ligikaudu 25 % eurooplastest on puuetega või piiratud liikumisvõimega inimesed; arvestades, et Eurostati andmetel suureneb 60-aastaste ja vanemate elanike osakaal ELis praeguselt 21 %-lt 2030. aastaks eeldatavasti 30 %-le; arvestades, et ligipääsetavasse ja eakatega arvestavasse turismi investeerimise teel sihipäraste meetmete võtmine kujutab endast head võimalust konkurentsivõime suurendamiseks, kvaliteedi parandamiseks ja aastaringse nõudluse toetamiseks;

N. arvestades, et aruka turismi eesmärk on parandada sihtkohtade haldamist, suurendada külastajate rahulolu ja luua kohalikele kogukondadele püsivat väärtust[27]; arvestades, et arukas turism sõltub andmete kättesaadavusest, analüüsist ja tulemuslikust kasutamisest; arvestades, et ELi andmeökosüsteem on endiselt killustatud; arvestades, et Euroopa ühtse turismiandmeruumi algatuse eesmärk on sellest killustatusest ja sellest tingitud turu kontsentratsioonist üle saada, luues turvalise ja omavahel ühendatud andmejagamisplatvormi, et toetada kestlikku ja vastupanuvõimelist turismisektorit kooskõlas turismi üleminekujuhistega;

O. arvestades, et vaatamata ELi turismi tulemustabeli teadmusportaalile ja ELi turismiplatvormile puudub ELil siiani tulemuslik ja piisavalt ambitsioonikas ühtlustatud raamistik turismi mõju, sealhulgas CO_2 jalajälje ning üldise kestlikkuse ja vastupanuvõime hindamiseks liikmesriikides;

---

26 Euroopa Komisjoni teabevahetuse peadirektoraat, „Eurobaromeetri kiiruuring nr 499: eurooplaste suhtumine turismi“, 6. detsember 2021.

27 ELi juhend turismisihtkohtade andmete kohta. Aruka turismi sihtkohad, juuli 2022.

P. arvestades, et SKP-põhised ja koondatud tulemusnäitajad ei kajasta täielikult turismi tegelikku sotsiaalset, territoriaalset ja keskkonnamõju; arvestades, et lisaks mahu kasvule tuleks turismi hinnata ka kestlikkuse näitajate abil, nagu sotsiaalne ühtekuuluvus, pikaajaline territoriaalne kestlikkus ja keskkonnaalane terviklikkus, kusjuures territoriaalne turismi intensiivsus ja elurikkuse kaitse peavad suunama sihtkohtade piirangute ja külastajate arvu ülempiiride seadmist ning taristu planeerimist, et liikuda edulugudelt väärtuspõhiste arengumudelite suunas;

Q. arvestades, et piiratud andmete jagamine peamiste transpordisektorite vahel ja nende eraldiseisev toimimine pärsib mitmeliigilise transpordi läbilaskevõimet ja takistab sujuvat mitmeliigilist reisimist ELis[28] ning et selliste reiside broneerimine on endiselt väga keerukas;

R. arvestades, et turismisektor on tööjõumahukas ja selle osa kogu ELi tööhõives on ligikaudu 5 %, kuid sellele vaatamata esineb sektoris märkimisväärseid probleeme, sealhulgas ajutine tööhõive, mille osakaal on 21 %; arvestades, et turismisektor on oluline tööhõiveallikas, eriti noorte, naiste ja võõrtöötajate jaoks, kellel on raskusi tööturule sisenemisega; arvestades, et turism sõltub oskustega ja pühendunud tööjõust, kes tagab kvaliteetse teenuse ja ehedad külastuskogemused; arvestades, et töökohtade kvaliteedi parandamine õiglase tasu, stabiilse tööhõive ja paremate töötingimuste abil võib aidata kaasa töötajate leidmisele ja nende tööl hoidmisele, mis toetab sektori üleminekut kestlikule ja suure lisaväärtusega arengule ning aitab samal ajal lahendada tööjõupuuduse ja sotsiaalse kestlikkusega seotud probleeme;

S. arvestades, et turismist sõltuvate piirkondade majandus on nõudlussõkkidele ja tööjõu volatiilsusele rohkem avatud, mistõttu on majanduse mitmekesistamine ja taasindustrialiseerimine stabiilsuse ja pikaajalise arengu seisukohast hädavajalik; arvestades, et liigne sõltuvus hooajaturismist võib sulgeda piirkonnad arengumudelisse, mis piirab tootlikkuse kasvu, innovatsiooni ja suurema lisaväärtusega sektorite tekkimist;

T. arvestades, et kogunisti 92 %-l turismisektori VKEdest on raskusi oskustega töötajate palkamisel[29]; arvestades, et oskuste nappuse tõttu turismisektoris (probleem, mis tekkis juba enne COVID-19 pandeemiat ja püsib hoolimata kõrgetest töötuse määradest ELis) on vaja kiiresti keskenduda ümber- ja täiendõppele, et arendada turismivaldkonnas tulevikku suunatud oskusi ning rohe-, digi-, juhtimis-, sotsiaalseid ja kultuurialaseid pädevusi, mis suurendavad

---

28 Euroopa Tarbijaliitude Amet, „Mind the gap – Making the multimodal journey the easy journey“ (*Mind the gap*: mitmeliigilise reisi muutmine lihtsaks reisimisviisiks), 22. märts 2023.

29 Euroopa Komisjoni liikuvuse ja transpordi peadirektoraat, „Jobs and skills in tourism“ (Töökohad ja oskused turismisektoris).

turismisektori vastupanuvõimet[30] ning on sektori konkurentsivõime seisukohast määrava tähtsusega[31]; arvestades, et oskuste parandamiseks ja selle tagamiseks, et turismisektor jääks atraktiivseks ja konkurentsivõimeliseks tööandjaks, on vaja sihipäraseid meetmeid, sealhulgas püsivaid avaliku ja erasektori investeeringuid, ning VKEdele kättesaadavaid ELi rahastamisvahendeid;

U. arvestades, et naised moodustavad üle poole ELi turismisektori tööjõust, kuid on endiselt märkimisväärselt alaesindatud juhtivatel ja otsuseid tegevatel ametikohtadel ning üleesindatud madalamapalgalistel, mitteametlikel ja ebakindlatel töökohtadel, kus sageli puudub piisav töökohakindlus ja sotsiaalkaitse; arvestades, et selline ebavõrdsus kahjustab naiste majanduslikku võimestamist ja pärsib turismisektori konkurentsivõimet, tuues esile vajaduse lisada ELi tulevasse kestliku turismi strateegiasse tugev soolise võrdõiguslikkuse mõõde;

V. arvestades, et isegi digiajastul loeb turismis inimkontakt; arvestades, et pehmed oskused on kaasava turismi puhul üliolulised, kuid vaatamata sellele on need endiselt alahinnatud ja alatasustatud ning neid ei õpetata piisavalt ning see mõjutab otseselt külastuskogemuse kvaliteeti ja kohalike kogukondade heaolu;

W. arvestades, et kultuur, pärand ja identiteet on ELi kestliku ja vastutustundliku turismi tugisambad, kusjuures vabatahtlikel ja kohalikel kogukondadel on iga liikmesriigi elava pärandi, sealhulgas kestlike kultuuritraditsioonide ja kohalike keelte säilitamisel ja tutvustamisel oluline roll; arvestades, et kultuuripärandi kaitsmine, säilitamine ja tutvustamine võib edendada kultuuridevahelisi suhteid, leppimist ja eri kultuuride kooseksisteerimist; arvestades, et kultuuripärandi kaitsmiseks tuleb ennetavalt hallata külastajate vooge, kaitsta vähekaitstud paiku ja kaasata otsuste tegemisse kohalikud kogukonnad;

X. arvestades, et digitaalne innovatsioon, sealhulgas interaktiivsed kaardistamisvahendid, immersiivsed tehnoloogiad, liitreaalsus, kogukonnapõhised digiplatvormid ning füüsilist ja digitaalset mõõdet ühendavad elamused võivad parandada juurdepääsu kohalikule pärandile, toetada VKEsid ja võimaldada külastajatel sügavamalt kogeda ehedaid kultuuriökosüsteeme, näiteks pruulimistraditsioone

---

30 HOTREC Hospitality Europe, „Labour shortages in the hospitality sector:forward-thinking and practices sharing“ (Tööjõupuudus külalismajandussektoris: tulevikule mõtlemine ja tavade jagamine), september 2022.

31 Silva, S. jt, „The Value of Skills for a Sustainable Tourism and Hospitality Industry“ (Oskuste väärtus kestlikus turismis ja külalismajandussektoris), Tourism Hospitality, nr 6(1), 23. jaanuar 2025.

ja kohalikku käsitööd;

Y. arvestades, et taluturism ning „Talust taldrikule“ ja „Põllult taldrikule“ algatused loovad pigem tõelisi väärtusahelaid kui lihtsakoelisi tarneahelaid, pakkudes külastajatele ainulaadseid ja ehedaid elamusi ning tugevdades samal ajal maapiirkondade majandust, toetades kohalikke tootjaid ja edendades keskkonnahoidu; arvestades, et selliseid algatusi tunnustatakse kogu ELis üha rohkem kvaliteetse ja kestliku turismi arengu tugisambana;

Z. arvestades, et maailmas juhtpositsioonil olev Euroopa messide ja äriürituste majandusharu on turismisektori oluline segment ja tähtis majanduse liikumapanev jõud, mis aitab luua töökohti ning toetab regionaalarengut, taristuinvesteeringuid ja majanduskasvu eri sektorites;

AA. arvestades, et ELi ökomärgist, mis on üks mitmest kestlikkusstandardist, kasutatakse praegu ainult turismimajutuses ja mitte kogu turismisihtkohtade väärtusahelas, ja kuigi märgise kasutusele võtnud majutusettevõtjate hulk järjest kasvab, on selle üldine turumõju endiselt piiratud; arvestades, et rohepesu vältimiseks peavad sertifitseerimisega kaasnema jõustatavad kohustused, tarneahelate läbipaistvus ja keskkonnamõju seire;

AB. arvestades, et hoolimata ühekordsete plasttoodete direktiivi[32] vastuvõtmisest jääb märkimisväärne osa turismi- ja külalismajandussektoris tekkivatest plastijäätmetest endiselt selle kohaldamisalast välja;

AC. arvestades, et ELi turismisektor peaks minema üle ringmajanduse mudelile, suurendades ressursitõhusust sellistes valdkondades nagu jäätmekäitlus ning vee-, toidu-, liikuvus- ja energiamajandus; arvestades, et selleks üleminekuks tuleb kasutusele võtta vastutustundlikud tootmis- ja tarbimistavad, näiteks kasutada külalismajandussektoris kohalikke tooteid, vähendada jäätmevooge, taaskasutada ressursse ja kaitsta kohalikke ökosüsteeme; arvestades, et andmepõhised planeerimis-, seire- ja haldusvahendid on väga olulised selleks, et toetada seda muutust ning suurendada turismisihtkohtade pikaajalist kestlikkust ja vastupanuvõimet;

AD. arvestades, et turismi tunnustamine ühena Euroopa 14 strateegilisest tööstusökosüsteemist[33] rõhutab vajadust minna kaugemale eeldusest, et turism on olemuslikult

---

32 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (ELT L 155, 12.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj).

33 Komisjoni 5. mai 2021. aasta teatis „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“ (COM(2021)0350).

vastupanuvõimeline[34], ja võtta suund tervikliku Euroopa strateegia poole, mis põhineks tõhusal poliitika koordineerimisel sektori valdkondadeülest olemust silmas pidades ning sihipärasel ja tulemuslikul rahastamisel;

AE. arvestades, et komisjon on teatanud ELi esimese kestliku turismi strateegia peatsest avaldamisest, mis on märkimisväärne võimalus luua sektori jaoks sidus ja tulevikku suunatud kestlik raamistik; arvestades, et selle algatuse eesmärk peaks olema tagada, et tulevane kasv oleks kooskõlas ELi laiemate kliima- ja sotsiaalsete eesmärkidega, hoidudes samal ajal VKEdele ebaproportsionaalse haldus- või finantskoormuse tekitamisest; arvestades, et Euroopa turismi hea kuvand on strateegiline vara, mis võib suurendada Euroopa konkurentsieelist, edendades kestlikke, kvaliteetseid ja kogemusterohkeid pakkumisi ning soodustades samal ajal hajutatust ja hooajalisuse haldamist;

AF. arvestades, et väga oluline on veel kord kinnitada, et turism on tähtis ja strateegiline majandussektor, mis toetab Euroopa identiteeti, ning arvestades, et seda ei tohiks pidada majanduse kõrvaliseks osaks; arvestades, et turismisektori valdkondadeülese olemuse tõttu on vaja tugevat poliitilist ja haldusalast koordineerimist; arvestades, et spetsiaalne kestliku turismi peadirektoraat, millele on eraldatud asjakohased ressursid, saaks tagada lõimitud institutsioonilise lähenemisviisi ning parandada olemasolevate rahastamisprogrammide haldamist ja Euroopa praegust killustatud juhtimist selles sektoris;

AG. arvestades, et sihtotstarbeline ELi rahastus, sealhulgas katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed, samuti toetus selliste programmide raames nagu ühtse turu programm, programm „Loov Euroopa“, Interreg, programm „Digitaalne Euroopa“ ja programm „Euroopa horisont“, on hädavajalik selleks, et võimaldada kohalikel omavalitsustel, VKEdel ja kultuurivaldkonnas tegutsejatel katsetada kultuuriturismi uuenduslikke mudeleid, töötada välja digivahendeid, tugevdada temaatilisi võrgustikke ja laiendada edukaid algatusi ka teistesse piirkondadesse; arvestades, et Euroopa Parlament on järjepidevalt nõudnud ELi üldeelarvesse turismi jaoks eraldi eelarverea lisamist; arvestades, et eelseisvad läbirääkimised 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku üle annavad õigeaegse võimaluse tagada turismi sihipärane, pikaajaline ja stabiilne rahastamine; arvestades, et 2028.–2034. aasta mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevatel uutel seadusandlikel ettepanekutel on keskne roll puhtale energiale ülemineku, digipöörde, oskuste arendamise, kestlikkuse ja turismi ökosüsteemi üldise

---

34 Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon, „Building strong and resilient tourism destinations“ (Tugevate ja vastupanuvõimeliste turismisihtkohtade kujundamine), OECD Tourism Papers, 2025/03, OECD Publishing, Pariis, 2025, lk 6–8.

konkurentsivõime toetamisel kõigis ELi piirkondades;

Eraldatusest võimalusteni: parem ühendatus kui kestliku piirkondliku turismi kasvu tõukejõud

1. kinnitab, et ühendatus on aluslepingutes sätestatud liikumisvabaduse eeltingimus; rõhutab, et hea ühendatus on hädavajalik turismi tasakaalustamiseks ja sellest saadava kasu toomiseks alateenindatud piirkondadesse, vähendades survet ülekoormatud populaarsetele sihtkohtadele ja aidates elavdada kohalikku majandust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tunnistama kättesaadavat, taskukohast ja usaldusväärset ühendatust elutähtsa teenusena, mis aitab kaasa liikumisvabadusele, sest ilma liikumisvõimalusteta ei saa olla ka liikumisvabadust; pooldab selgete, mõõdetavate ja korrapäraselt ajakohastatavate võrdlusaluste kindlaksmääramist, et hinnata kestlike reisimisvõimaluste kättesaadavust, taskukohasust ja kvaliteeti, sealhulgas edusamme takistusteta ja kaasava liikuvuse tagamisel nii puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimeste jaoks kui ka äärealadel, äärepoolseimates, maa-, perifeersetes, hõredalt asustatud ja saarepiirkondades ja eriti väikesaartel; toonitab, et sellised võrdlusalused on hädavajalikud selleks, et tagada aastaringne ühendatus, toetada kohalikke kogukondi ja VKEsid ning kaitsta turismist sõltuvate piirkondade pikaajalist vastupanuvõimet; rõhutab lisaks, et sellised võrdlusalused aitavad komisjonil ja liikmesriikidel prioriseerida turismi jaoks vajalikke taristuinvesteeringuid, mille eesmärk on tugevdada territoriaalset ühtekuuluvust, hajutada turismivooge ja vähendada survet ülerahvastatud sihtkohtadele;

2. juhib tähelepanu suurte transpordiettevõtjate ja digiplatvormide ebaproportsionaalsele mõjule turutrendide kujundamisel, tarbijate valiku suunamisel ning sihtkohtadele ja külalismajandusettevõtetele märkimisväärsete struktuursete riskide tekitamisel; kutsub komisjoni üles tegema uuringu, milles analüüsitaks turismisektori sõltuvust transpordi- ja turismisektoris (sealhulgas külalismajandussektoris) suurt turujõudu omavatest turgu valitsevatest ettevõtjatest ning hinnataks ohte, mis avalduvad ühendatusele, õiglasele hinnakujundusele, kõigi ärikasutajate jaoks õiglastele tingimustele, töötingimustele, teenuste katkematusele ja sihtkohtade pikaajalisele vastupanuvõimele, eritähelepanuga struktuursetele riskidele maapiirkondades, äärealadel ja saartel; kutsub lisaks komisjoni üles hindama uuringu raames meetmeid, mille eesmärk on tegeleda turu kontsentratsiooni ja põhjendamatu hindade personaliseerimise probleemiga, suurendada läbipaistvust, ausat konkurentsi ja tarbijakaitset ning parandada VKEde ja kohalike ettevõtjate konkurentsivõimet, sealhulgas asjakohaste õiguslike, regulatiivsete ja finantsmeetmete abil, kui see on asjakohane;

3. on seisukohal, et tõhusad transpordiühendused on kestliku ning konkurentsi- ja vastupanuvõimelise ELi turismisektori alustalad, mis

võimaldavad leevendada survet populaarsetele sihtkohtadele, mis on oma võimete piiril või juba liigselt koormatud, ning avada samal ajal tee ja suunata külastajate vood ümber uutesse vähem tuntud paikadesse ja jaotada majanduslikku kasu õiglasemalt; nõuab ühendatuse ja juurdepääsetavuse parandamist, eelkõige äärepoolsetes ja alateenindatud ELi piirkondades, sealhulgas saartel, et edendada kestliku reisimise kaudu kaasavat majanduskasvu, vähendada hooajalisust ja toetada regionaalarengut;

4. märgib samal ajal, et paljud uued sihtkohad – nende seas äärepoolseimad territooriumid, kaugel sisemaal asuvad maapiirkonnad, mägikogukonnad ja saared – seisavad silmitsi eriliste ühendatuse probleemidega, ning rõhutab, et ELi kestliku turismi strateegias tuleb kindlaks määrata kohandatud toetusmehhanismid, milles võetakse arvesse nendele piirkondadele omaseid tunnusjooni ja nõrkuseid, eelkõige selleks, et tugevdada lennu-, mere- ja maismaaühendusi, mis toetavad nende ühendatust; rõhutab, et igasuguse ühendatuse laiendamisega peavad kaasnema kvaliteetne taristu ja usaldusväärsed teenused, mis võimaldavad sihtkohtadel hallata uusi või mitmekesiseid turismivooge (kahjustamata seejuures kohalike elanike jaoks juurdepääsetavust ja taskukohasust), eelkõige eespool nimetatud vähekaitstud piirkondades;

5. nõuab, et uuritaks avaliku teenindamise kohustuste ulatuslikuma rakendamise potentsiaali, sealhulgas mitmeliigilise transpordi ja piiriüleste öörongide puhul, et teenindada nii elanikke kui ka külastajaid, eelkõige äärealadel, äärepoolseimates piirkondades, rannikualadel ja saartel, rõhutades nende tähtsust territoriaalse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamisel;

6. toonitab, et üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) valminud põhi-, laiendatud põhi- ja üldvõrgul, mida täiendavad mitmesugused kestlikud transporditeenuste võimalused, on keskne roll ELis turismi tasakaalustatuma territoriaalse jaotuse saavutamisel, sealhulgas hooajavälise nõudluse edendamise teel; rõhutab, et Euroopa ühendamise rahastu raames piiriüleste projektide esmatähtsale kohale seadmine on olnud TEN-Tga seoses edusammude tegemisel määrav, ning nõuab järgmises mitmeaastases finantsraamistikus Euroopa ühendamise rahastule korralikku eelarvet, et toetada kestlikku, juurdepääsetavat ja ühendatud Euroopa transpordisüsteemi, mis on kõigis ELi piirkondades tähtis ka turismi jaoks;

7. väljendab heameelt selle üle, et 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga seotud seadusandlikud ettepanekud sisaldavad võimalusi tugevdada ELi toetust kestlikule ning konkurentsi- ja vastupanuvõimelisele turismile; tõstab eelkõige esile kavandatava

riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade määruse[35] sätted, milles kestliku turismi teenuseid tunnistatakse erieesmärgina ja millega avatakse võimalused investeerimiseks digiüleminekusse, ringmajanduse lähenemisviisidesse, kestlikku liikuvusse, oskuste täiendamisse ja tööjõu täiendõppesse, turismi mitmekesistamisse, kliimamuutustega kohanemisse ja sihtkohtade haldamisse; tunnistab, et kavandatav määrus, millega luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond[36], loob puhtale energiale üleminekut, tööstuse süsinikuheite vähendamist ja VKEde konkurentsivõimet edendavate meetmete abil väljavaated kestliku turismi toetamiseks; märgib siiski, et uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepanek ei sisalda taas kestliku turismi jaoks ELi programmi ega eraldi eelarverida, ning lisab, et endiselt on selgusetu, kas teiseste ja tihedamate transpordivõrkude arendamiseks, mis on vajalik selleks, et toetada turismisektori kestlikku arengut, mitmekesistada turismivooge ning suurendada äärealade, perifeersete ja äärepoolseimate piirkondade ning saarte juurdepääsetavust, on saadaval ELi rahalisi vahendeid; rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ei tohiks kõrvale jätta märkimisväärsel arvul piirkondi ega vähendada üldvõrguga seotud projektide rahastamist, et vältida territoriaalseid erinevusi ning kaitsta ELi sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; väljendab muret selle pärast, et äärepoolseimatele piirkondadele ette nähtud kaasrahastamist vähendatakse, vaatamata sellele, et nad asuvad mandrist äärmiselt kaugel ning vajavad seetõttu kindlaid ühendusi ja püsivaid investeeringuid; kordab lisaks, et ELi saared ja äärepoolseimad piirkonnad, millele avaldavad tugevamat konkurentsisurvet ELi-välised piirkonnad, on ELi piirkondliku turismimajanduse jaoks üliolulised ning nad peaksid saama Euroopa ühendamise rahastust ja muudest vahenditest piisavalt rahastamist, et arendada ühendusi, meelitada ligi külastajaid ja tagada, et nende majanduskasv muutub üha kestlikumaks ja et nad jääksid konkurentsivõimeliseks;

8. kinnitab taas, et sihtotstarbeline ELi rahastus kestliku turismi edendamiseks võib tuua märkimisväärset kasu, kuna see aitaks tugevdada sektori vastupanuvõimet, toetada selle rohe- ja digipööret kooskõlas ELi poliitikaprioriteetidega ning edendada kestlikku, tasakaalustatud ja kaasavat majanduskasvu ning pikaajalist konkurentsivõimet kõigis Euroopa sihtkohtades, sealhulgas suurendada territoriaalset ja sotsiaalset ühtekuuluvust perifeersetes ja äärepoolseimates piirkondades ning saartel; rõhutab, et sellise

---

35 Komisjoni 16. juuli 2025. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond aastateks 2028–2034 ning muudetakse määrust (EL) 2023/955 ja määrust (EL, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

36 COM(2025)0555.

eelarverea loomine on hädavajalik selleks, et tagada ELi tulevase kestliku turismi strateegia tulemuslik rakendamine; nõuab samal ajal järgmist mitmeaastast finantsraamistikku silmas pidades ELi turismi rahastamise juhendi ajakohastamist ja läbivaatamist;

9. nõuab, et lisaks järgmisele mitmeaastasele finantsraamistikule seataks ka ELi kestliku turismi strateegias prioriteediks ja määrataks kindlaks selged rahastamismehhanismid, et toetada üleminekut kestliku turismi mudelitele piirkondades, mida mõjutavad hooajalisus, kliimamuutused, demograafiline surve, püsiv või tugev külastajate surve, vähenev atraktiivsus, suur valdkondlik spetsialiseerumine ja varade seisundi halvenemine, ning väikestes ja keskmise suurusega ja uutes sihtkohtades, millel on suur vastuvõtupotentsiaal; rõhutab, et sellise rahastusega tuleks toetada katseprojekte, suutlikkuse suurendamist ja struktuurset ümberkujundamist, seades esikohale kestliku taristu, keskkonnasõbraliku ühendatuse, territoriaalse mitmekesistamise ja koolitusprogrammid, mis võimaldavad arendada kohalikke talente ning aitavad töötajatel omandada uusi oskusi ja kohaneda turu vajadustega;

10. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema kõik endast oleneva, et lõimida kestliku turismiga seotud liikuvus ELi transpordipoliitikasse koos investeeringutega viimase kilomeetri ühendustesse, sealhulgas ühistransporti ja aktiivsesse liikuvusse ning kestlikesse ja taskukohastesse linnalise liikuvuse lahendustesse, mis teenivad nii külastajate kui ka elanike huve; kutsub komisjoni üles pakkuma sihipärast toetust vähese heitega ja heiteta sõidukite kasutamiseks turismis, eelkõige saartel ning maa-, mägi- ja äärepoolseimates piirkondades, näiteks elektrisõidukite liisimise ja laadimistaristuga seotud stiimuleid, et edendada kestlikku liikuvust ja vähendada külastajate keskkonnajalajälge; kutsub komisjoni üles edendama tõhusamalt olemasolevat ELi turismiplatvormi, hõlbustades seeläbi sihtkohtadel jagada edukaid külastajate haldamise mudeleid ja parimaid tavasid;

11. tuletab meelde, et selle ülemineku tempo sõltub sihtkohtades olemas olevast piisavast laadimistaristust, sealhulgas kiirlaadimislahendustest, mis suudavad rahuldada äri-, operatiiv- ja reisijateveosõidukite vajadusi, rõhutades, et selgetel võrdlusalustel põhinev sihipärane ELi rahaline toetus on hädavajalik selleks, et suurendada heiteta energiaallikate kasutamist turismi ökosüsteemis ning tagada, et liikuvuse süsinikuheite vähendamine aitab saavutada kliimaeesmärke ja hallata kestlikult sihtkohti; rõhutab lisaks vajadust tagada piisav logistikataristu ja mitmeliigilised ühendused, et toetada turismi tarneahelaid ja kohalikke majandusökosüsteeme;

12. nõuab suuremat ELi rahalist toetust ühistransporditeenuste tugevdamiseks, et need ühendaksid endas rohkem transpordiliike ning oleksid kättesaadavamad, usaldusväärsemad, paindlikumad ja

paremini kohandatud territoriaalsetele oludele, eelkõige saarepiirkondades ja äärealadel; rõhutab, et sellised teenused peaksid tagama elanikele piisava juurdepääsu ning tugevdama samal ajal kogukonna ühendatust, sotsiaalset kaasatust ja turismisihtkohtade juurdepääsetavust; teeb ettepaneku, et kui olemasolevatest meetmetest püsivate struktuursete ebasoodsate tingimuste kõrvaldamiseks ei piisa, peaks komisjon pakkuma välja muid võimalusi, mille abil korvata struktuurseid ebasoodsaid tingimusi, mis mõjutavad saarte ja saarepiirkondade ning perifeersete ja äärepoolseimate piirkondade elanikke ja ettevõtjaid, ning tagada võrdne juurdepääs ja kaitsta nende piirkondade pikaajalist elujõulisust ja sidusust;

13. tunnistab, et jalgrattaturism on strateegiline Euroopa sektor, nagu on kajastatud jalgrattasõitu käsitlevas Euroopa deklaratsioonis, ning EL on selles maailmas juhtival kohal; rõhutab selliste algatuste nagu EuroVelo (Euroopa pikamaa jalgrattateede võrgustik) tähtsust teekonnaturismi edendamisel; nõuab nende algatuste toetamiseks stiimuleid ja investeeringuid, et suurendada nende märkimisväärset majanduslikku kasu kõigis piirkondades, sealhulgas maa-, perifeersetes ja piiriülestes piirkondades; rõhutab, et selliste algatuste abil saab edendada kestlikke liikuvusvõimalusi, tugevdades seeläbi kohalikke kogukondi ja VKEsid, ning suurendada sotsiaalset ja geograafilist kaasatust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles jätkuvalt toetama Euroopa pikamaa jalgrattaturismi marsruutide arendamist ja laiendamist, jalgrattataristu uuendamist ja jalgratturite liiklusohutuse parandamist, sealhulgas sihtotstarbeliste rahastamisvahendite abil ning tihedas koostöös piirkondlike ja kohalike omavalitsustega;

14. rõhutab mereühenduste suurt rolli saare-, ranniku- ja perifeersetes piirkondades, kus need teenused on elutähtsad nii elanike kui ka turistide jaoks; rõhutab, kui olulised on avaliku teenindamise kohustused, tänapäevane laevastik ja arukas sõiduplaani koostamine, mis võimaldavad tasakaalustada kohalikke liikuvusvajadusi turismivooga ja aitavad vähendada hooajalist survet; nõuab, et EL toetaks jätkuvalt kestlikke transpordivõimalusi, nagu süsinikuneutraalseid kütuseid kasutavad ja akudel töötavad parvlaevad ning elektri- ja hübriidparvlaevad, mis kasutavad kaldaäärset elektritoidet, mida tuleks täiendada hübriidelektriõhusõidukite kasutamist edendavate meetmetega, seades esmatähtsale kohale saared ning äärepoolseimad ja perifeersed territooriumid, tingimusel et nende lahenduste tehnoloogiline teostatavus ja majanduslik elujõulisus on tõendatud ning et nendega kaasnevad proportsionaalsed toetusmeetmed ettevõtjatele ja territooriumidele, mis sõltuvad suurel määral lennu- ja mereühendustest;

15. kutsub komisjoni üles võtma järelmeetmeid seoses uuringuga, milles hinnati väikelaevajuhi tunnistuste võimaliku vastastikuse

tunnustamise eeliseid ja puudusi, esitades reguleeriva meetme ettepaneku, mis hõlbustaks ligikaudu 48 miljoni Euroopa harrastuskapteni liikuvust ning toetaks mereturismi ja sinimajanduse kestlikku arengut;

16. rõhutab, et siseveeturism ning veeäärsed tegevused ja huvialad, nagu jalgrattasõit, jalutamine, gastronoomia ja kultuuriobjektid, võimaldavad külastajatel avastada kohalikku pärandit ja kohalikke maastikke keskkonnahoidlikul viisil; nõuab sellest tulenevalt suuremaid investeeringuid Euroopa jõgede ja kanalite heaks, et kaitsta elurikkust ja tugevdada veesüsteemi kerksust, märkides, et neil on kestliku turismi ja piirkondade vahel turismivoogude tasakaalustatuma jaotuse seisukohast oluline potentsiaal;

17. tunnistab, et raudtee on kestliku turismi nurgakivi ja elujõuline alternatiiv saastavamatele transpordiliikidele; nõuab suuremaid investeeringuid kogu ELi raudteetaristusse, eelkõige piiriülestesse ja rahvusvahelise ühendatuse seisukohast olulistesse lõikudesse, ning suuremat toetust teiseste ja tihedamate võrkude jaoks, et tagada äärealade ja perifeersete piirkondade juurdepääsetavus; tuletab meelde, et raudteetransporti saab arendada saartel kui kestlikku transpordiliiki ja mitmeliigilise ühendatuse tagamise võimalust, toetades nii piiriüleseid projekte kui ka raudteealgatusi saarepiirkondades;

18. kinnitab veel kord vajadust seada ühendveod strateegiliseks prioriteediks, edendades lennu- ja raudteejaamade ning sadamate vahel otseühendusi ning tunnistades ühtlasi, et raudteeühendused ja ühendveoterminalid on sama olulised turismisihtkohtade toetamiseks vajalike kaupade tarnimiseks ja teenuste osutamiseks; nõuab lisaks rongipiletite lihtsustatud müüki, et muuta reisimine paindlikumaks ja raudteetransport atraktiivsemaks, ning et kiiresti võetaks kasutusele sujuv integreeritud piletimüügisüsteem, mis hõlmaks raudtee-, lennu- ja meretransporti ning millega kaasneksid reisijate selgem teavitamine ja lihtsamad piiriülesed broneerimismeetodid;

19. väljendab heameelt kiirraudteevõrgu arendamise idee üle, et edendada Euroopa linnade vahel tõhusaid raudteeühendusi alternatiivina lühilendudele ning laiendada samal ajal turismi tavapärastest populaarsetest sihtkohtadest kaugemale jäävatesse perifeersetesse piirkondadesse; märgib siiski, et endiselt on vaja ületada mitmesugused tehnilised takistused, näiteks seoses teatavate riiklike/piirkondlike ja Euroopa standardse rööpmelaiuse erinevustega; on lisaks seisukohal, et öörongid kujutavad endast olulist vahendit, mille abil saab mitmekesistada turismi, arendada alateenindatud turismisihtkohti ja edendada kestlikumaid turismiliike, nagu maa-, kultuuri- ja ökoturism;

20. tuletab meelde ajaloo ja pärandiga seotud raudteeturismi kasvavat tähtsust kui uuenduslikku viisi edendada kestlikku reisimist ja

rikastada kultuurielamusi kohalikul ja piirkondlikul tasandil, kaitstes samal ajal kultuuri- ja looduspärandit; rõhutab, et kasutusest kõrvaldatud või alakasutatud traditsiooniliste raudteeliinide ja veeremi taastamine ning turismi otstarbel kasutusele võtmine võib aidata taaselustada turismisihtkohti, säilitada loodusmaastikke ja kohalikku keskkonda ning luua uusi turismivõimalusi, mis parandavad külastajate kogemusi ning toetavad kohalike ja piirkondlike territooriumide kaitset ja kestlikku arengut; nõuab ELi rahaliste vahendite eraldamist turismisihtkohti teenindava veeremi ja transporditaristu, sealhulgas raudteede, maanteede ja jalgrattateede taastamiseks, ümberkujundamiseks ja ajakohastamiseks, et toetada ajaloolisi, kultuurilisi ja kestlikke marsruute;

21. tunnistab, et nii transpordil kui ka turismil on suur mõju ELi turismisihtkohtade energiavajadustele; nõuab turismi ja kõigi transpordiliikide – raudtee-, maantee-, mere- ja lennutranspordi – lõimimist ELi tulevasse energiapoliitikasse ja kavandatavatesse energiameetmetesse, et toetada sihtkohti nende kestlikul üleminekul ja rahuldada nende konkreetsed taristuvajadused; kutsub komisjoni üles suurendama toetust turismisektori energiataristule ning kutsub liikmesriike üles lisama turismisektori energiavajadused oma riiklikesse energia- ja kliimakavadesse;

22. väljendab heameelt kestlikku transporti investeerimise kava üle, eeldades, et see suurendab investeeringuid kestlike kütuste kasutuselevõttu lennunduses ja laevanduses (sealhulgas praegustes lõbusõidulaevades), mis on sektorid, kus heidet on raske vähendada; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid, et tee kliimaneutraalsuseni, eelkõige üleminek kestlikele kütustele, ei tooks kaasa varjatud kulusid, ülemäärast bürokraatiat või lennuettevõtjate ebaõiglasi lisatasusid, mis tõstaksid piletihindu turistide, elanike ja VKEde jaoks, ega põhjustaks äärepoolseimatele piirkondadele, saartele ja äärealadele ebaproportsionaalseid käitamis- või taristukulusid; hoiatab uute maksumeetmete, näiteks kütusemaksu kehtestamise eest, mis võib turismisektori puhul ohustada ühendatust, taskukohasust ja konkurentsivõimet;

23. toonitab asjaolu, et turismi keskkonnamaksud (nn ökomaksud) võivad anda kohalike kogukondade heaks reaalseid tulemusi, kuna nendest saab rahastada elanikele ja keskkonnale kasu toovaid projekte; märgib, et paljud linnad ja piirkonnad on sellised ökomaksud juba kehtestanud ja need on andnud häid tulemusi ning neid juhtumeid tuleks analüüsida ja võib-olla parima tava näidetena kasutada; kutsub komisjoni üles lisama need näited oma tulevasse kestliku turismi strateegiasse, mis annab liikmesriikidele ja piirkondadele lisasuuniseid kestliku turismiga seotud investeeringute toetamiseks, aidates seeläbi kaasa tasakaalustatud territoriaalsele arengule ja ühisele heaolule;

24. tunnistab, et ristluslaevandus on oluline Euroopa sektor, mis toetab

laevaehitus- ja -remonditööstust, milles EL on maailmas jätkuvalt juhtival kohal, kuid märgib samas, et teatavates sihtkohtades on kestlikkusega probleeme; nõuab stiimulikavasid ja investeeringuid, et suurendada kestliku kaldaäärse elektritoite kättesaadavust ja soodustada üleöö või pikemaajalist sadamas viibimist, eelkõige suurtes ristlussadamates; ergutab sektoriga käimasolevat dialoogi, tagamaks, et sadamakülastused ja pikemaajalised sadamas viibimised aitaksid luua kohalikul tasandil väärtust, edendada kestlikku liikuvust ja vähendada liiklustihedust; rõhutab vajadust soodustada ristlustegevuse ja -liikluse kestlikku haldamist, et tagada tasakaal ühelt poolt majandusliku kasu ning teiselt poolt sihtkohtade keskkonnaalase terviklikkuse ja kohalike kogukondade suurema sotsiaalse heaolu vahel;

25. on sellega seoses seisukohal, et sihtkohtade paremal haldamisel tuleks arvesse võtta kõiki laevade sadamasse saabumisi; rõhutab lisaks vajadust planeeritud saabumiste tasakaalustatud ja proportsionaalse jaotuse järele kaikohtade jaotamise süsteemide abil, et vähendada tippkoormust sihtkohtadele ja suurendada kohalikku majanduslikku kasu, vähendades samal ajal võimalikult palju sihtkohtadele avalduvat keskkonnamõju; toonitab lisaks vajadust töötada välja metoodika nende sihtkohtade turismi intensiivsuse arvutamiseks, mida külastavad kruiisilaevade turistid; rõhutab sellega seoses, et sihtkohtade haldamise organisatsioonidel on koos kohalike omavalitsuste ja sidusrühmadega väga oluline roll külastajate voogude haldamisel ja selle tagamisel, et kruiisiturism aitab kaasa kestlikule kohalikule arengule; soovitab komisjonil koguda heade tavade näiteid, mis võiksid olla kogu ELis eeskujuks muudele sektoritele, tuginedes sellistele algatustele nagu komisjoni 2023. aasta aruanne „Good practices for sustainable cruise tourism“ (Kestliku kruiisiturismi head tavad), et edendada kestlikku ja konkurentsivõimelist turismi;

26. rõhutab vajadust tugevate ja jõustatavate reisijaõiguste järele kõigi transpordiliikide, sealhulgas keerukate mitmeliigiliste reiside puhul, et säilitada üleilmses turismis Euroopa konkurentsieelis, toetades samal ajal transpordisektori innovatsiooni, konkurentsivõimet ja investeeringuid; võtab teadmiseks reisijate kasvavad ootused usaldusväärsusele, läbipaistvusele ja kaitsele reisitõrgete ja viivituste korral, eriti juhul, kui reisi käigus kasutatakse eri transpordiliike või ettevõtjaid; toonitab sellega seoses vajadust töötada välja tõhusa turistide veo ELi strateegia, millega vähendatakse ooteaegu, menetluste dubleerimist ja haldustakistusi ning suurendatakse ühtlasi piletite ja reisidokumentide ühilduvust ning piirikontrolli tõhusust; rõhutab, kuivõrd tähtis on, et puuetega ja piiratud liikumisvõimega reisijatel oleksid tugevad reisijaõigused, eelkõige selleks, et suurendada kaasatust ja sotsiaalset võrdsust, aga ka selleks, et tugevdada Euroopa positsiooni ligipääsetavate ja kvaliteetsete turismi- ja transporditeenuste pakkujana, suurendades seeläbi veelgi Euroopa turismi konkurentsivõimet;

Euroopa sihtkohtade võimestamine kohaliku tipptaseme edendamiseks

27. hoiatab, et tasakaalustamata turism võib koormata sihtkohti, kahjustada kohalikke kogukondi ja elanikke ning vähendada Euroopa atraktiivsust loodus- ja kultuuriturismi sihtkohana; rõhutab, et hästi kavandatud turismil seevastu on tohutu väärtus ning potentsiaal tuua kaasa laiemaid hüvesid; see tugevdab sotsiaalset ühtekuuluvust, aitab kaitsta kultuuripärandit ja loob kvaliteetseid töökohti; kordab, et turism kui ELi tööstusstrateegia lahutamatu osa vajab tulemuslikku juhtimist, kaasa arvatud sihtkoha tasandil, ja kooskõlastatud poliitikameetmeid, et nõudlus juba välja kujunenud ja uute sihtkohtade vahel strateegiliselt jaotada; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles võtma meetmeid, näiteks edendama nõudlust madalhooajal; kutsub liikmesriike üles mitmekesistama sihtkohti ja pakutavat tegevust ning aktiivselt tutvustama neist vähem populaarseid ja rõhutab, et neid jõupingutusi tuleks toetada andmetel põhineva planeerimise ja teadlikkuse suurendamise algatustega, et Euroopa püsiks maailma soosituima sihtkohana;

28. on veendunud, et selleks, et tagada sektori võime mitmesuguseid probleeme lahendada, on vaja selget strateegiat, täpselt kindlaks määratud eesmärke ning kaasavat ja tõenditel põhinevat poliitikakujundamist ja õigusakte; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni algatuse üle valmistada ette ELi esimene kestliku turismi strateegia ning leiab, et see võiks anda liikmesriikidele, piirkondadele ja sidusrühmadele tervikliku raamistiku kestlikuma, uuenduslikuma, tasakaalustatuma ja kaasavama turismisektori edendamiseks; on veendunud, et strateegias tuleks uuesti määratleda turismi osatähtsus nii, et see ulatuks kaugemale vahetust majanduslikust mõjust, tunnustades selle panust ühisesse heaolusse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja tasakaalustatud piirkondlikku arengusse; nõuab, et lisaks sellele strateegiale koostataks ka rakenduskava, milles hinnatakse iga turismipiirkonna ja -sihtkoha vajadusi ja ühenduste taset, seades esikohale vähekaitstud sihtkohtade turismitaristu; rõhutab, et seda kava peaksid toetama asjakohane rahastamisprogramm, selge ajakava ja range hindamisprotsess, et Euroopa jaoks oleks tagatud sidus ja õiglane üleminek;

29. rõhutab, et üha tihedama konkurentsiga üleilmsel reisimaastikul edu saavutamiseks vajab Euroopa tugevamat koordineerimist ja investeeringuid ELi tasandil, et olla rahvusvaheliselt nähtavam; nõuab, et ELi kestliku turismi strateegia raames töötataks välja sidus raamistik „Sihtkoht Euroopa“, mis täiendab riiklikke ja piirkondlikke strateegiaid, suurendab Euroopa üleilmset atraktiivsust ning tagab Euroopast ühtse hea mulje, tõstes samas esile kohalikke silmapaistvaid aspekte, ning aitab seeläbi Euroopal 2030. aastaks kujuneda üleilmselt eeskujuks olevaks sihtkohaks;

30. nõuab, et komisjonis loodaks spetsiaalne kestliku turismi peadirektoraat;

31. rõhutab, et sektori valdkondadeülest olemust tuleb asjakohaselt arvesse võtta kõigis asjaomastes ELi poliitikameetmetes, ühtlustades õigusakte transpordi, keskkonna, piirkondliku ja maaelu arengu, digiülemineku, konkurentsivõime, tööhõive, hariduse ja taskukohasele eluasemele juurdepääsu valdkonnas ja tuginedes kõikide nende valdkondade kogemustele;

32. rõhutab, kui olulised on struktureeritud mitmetasandilised juhtimismudelid, millega kaasatakse süstemaatiliselt kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sihtkohtade haldamise organisatsioone ja erasektori sidusrühmi, et tagada sidusad ja kaasavad turismistrateegiad; toonitab, et sihtkohtade haldamise organisatsioonidel on strateegiline eelis, sest kohapeal on neil võimalik luua laialdasi partnerlussuhteid kõigi asjaomaste sidusrühmadega turismi ökosüsteemis, sealhulgas VKEdega; rõhutab asjaolu, et paljudel väikestel ja maapiirkondade sihtkohtadel puudub haldus- ja analüüsisuutlikkus kestliku turismi strateegiate kavandamiseks ja rakendamiseks, ning sihtotstarbeline ELi toetus aitaks neil tugevdada oma sihtkohtade haldamise suutlikkust; kutsub ühtlasi liikmesriike üles tugevdama sihtkohtade haldamise organisatsioonide osatähtsust, aidates neid rahalise toetuse, tehnilise suutlikkuse parandamise, tegevuse koordineerimise ja töötajate oskuste täiendamisega, et sihtkohtade haldamise juhtimine oleks tulemuslik;

33. juhib tähelepanu asjaolule, et struktureeritud mitmetasandilisi turismi juhtimise mudeleid tuleks tugevdada, töötades sihtkohtade haldamise organisatsioonide ning piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, turismi sidusrühmade ja elanike koostöös välja sihtkohtade haldamise kavad ja ajakohastades neid korrapäraselt; see tagab sidusad ja kaasavad lähenemisviisid ning võimaldab sihtkohtade haldamise organisatsioonidel koordineerida ja reklaamida mitmekesiseid kohalikke turismitooteid; rõhutab, et sihtkohtade haldamise kavad peaksid põhinema selgetel kestlikkuse näitajatel ja vajaduse korral taluvusvõime hindamisel, et tagada tõenditel põhinev planeerimine ja pikaajaline konkurentsivõime;

34. märgib, et turismi laiem piirkondlik käsitlus võib muuta transpordi ja turismi kavandamise sidusamaks, vähendada poliitika killustatust ning edendada suuremat võrdsust, lõimumist ja koostööd piirkondade vahel, kus turismi intensiivsus on erinev; tõstab esile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsust kestliku turismi strateegiate kujundamisel, temaatiliste kultuuriradade arendamisel, kohaliku identiteedi tugevdamisel, kultuuri- ja vaimse pärandi kaitsmisel ning kogukonna juhitud turismialgatuste toetamisel; toonitab ühtlasi, kui oluline on lõimida turism piirkondliku taasindustrialiseerimise ja nutika spetsialiseerumise strateegiatega;

see tagab, et turism toetab ja täiendab mitmekesist tootmisbaasi, mitte ei asenda seda;

35. toob esile populaarsete turismisihtkohtade erilise vähekaitstuse, kuna elanike võõrandumine, ülekoormatud taristu, kasvav keskkonnamõju ning ohud kohalikule kultuurile ja pärandile muutuvad üha teravamaks probleemiks; julgustab esile tõstma vähem külastatavaid piirkondi ja arendama piirkondlikke turismikeskusi, mis tutvustavad vaimset pärandit, toidukultuuri, loodust ja kohalikku kultuuritegevust, et edendada kohalikku tipptaset ja kestliku majanduskasvu mudelit, mis pakub enamat kui juba üleküllastunud päikese- ja rannapuhkuste sektor; nõuab lisaks tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid rahastaksid algatusi, mille eesmärk on taaselustada ajaloolisi külasid ja tõsta esile traditsioonilisi kohalikke tooteid, sealhulgas arendada roheteid ja muid loodusradasid ning luua märgis, millega tunnustatakse silmapaistvaid maa- ja loodusturismikeskkondi sarnaselt randade sinise lipu süsteemiga;

36. märgib, et lühimaa-, vähese heitega ja heiteta reisimine suurendab piirkondlikku ühtekuuluvust, kuna tulu jääb kohapeale ning suureneb VKEdel ja kogukonnal põhinev turism sisemaal ja põllumajanduspiirkondades; rõhutab, et lähiturism aitab vähendada survet ülerahvastatud sihtkohtadele ning säilitada aastaringse majandustegevuse, tööjõu stabiilsuse ja demograafilise vastupanuvõime hõredalt asustatud piirkondades; toonitab vajadust tõsta esile lühikesi turismimarsruute, mis viivad külastajad selliste mikrotootjate juurde nagu mikropruulikojad, käsitöölised ja kultuuriühendused; kutsub sellega seoses üles looma ja ELi tasandil tunnustama temaatilisi kohalikke võrgustikke, mille eesmärk on tõsta esile kohalikku ja piirkondlikku pärandit ning edendada kultuuri- ja taastavat turismi; juhib tähelepanu sellele, et ka interaktiivsed digitaalsed vahendid ja temaatilised digiplatvormid, temaatilised interaktiivsed kaardid ja ürituste kalendrid aitavad suurendada sihtkohtade tuntust ja tutvustada kohalikku tipptaset;

37. tõstab esile ühtekuuluvus- ja arengufondide positiivset mõju turismi, kultuuri ja põllumajandusliku toidutööstuse valdkonna investeeringutele; märgib, et neist fondidest toetust saavatel piirkondadel tuleks turismi valdkonnas aidata kasutusele võtta niisugused meetodid, mis hõlmavad nii planeerimist kui ka rakendamist; nõuab suuremat ELi toetust põllumajandusturismile ning „Talust taldrikule“ ja „Tootjalt tarbijale“ algatustele, mis loovad tõelisi väärtusahelaid ja ehedaid turismielamusi; rõhutab, et sellised mudelid tugevdavad maapiirkondade majandust, toetavad kohalikke tootjaid, mitmekesistavad turismivaldkonna pakkumisi ning aitavad kaasa kestlikule ja kvaliteetsele turismile kogu ELis;

38. tunnistab, et spordi-, aktiiv- ja vabaõhuturism võivad aidata kaasa regionaalarengule, edendada tervislikke eluviise ja leevendada

turismi hooajalisust, ning nõuab, et sporditaristu integreeritaks süstemaatilisemalt turismivaldkonna tegevusraamistikesse; juhib samas tähelepanu võimalustele, mida pakub tervishoiu-, spaa- ja meditsiiniturism, eriti vananevas ühiskonnas, ning nõuab, et selles kasvavas segmendis töötataks välja kvaliteedistandardid ja tehtaks piiriülest koostööd; rõhutab sellega seoses vajadust suurendada teadlikkust kaasamise ja ligipääsetavuse tähtsusest turismis, parandada ligipääsetavate teenuste pakkumist ja tuntust ning arendada turismiteenuseid nii, et need tooksid kasu nii kohalikele elanikele kui ka külastajatele, eelkõige eakatele ja puuetega inimestele;

39. kordab, et külalismajandussektor on Euroopa turismi ökosüsteemi ja kultuurimaastiku tugisammas, mis on tihedalt seotud kohalike VKEde, kultuuriasutuste ja piirkondlike tööturgudega, ning rõhutab Euroopa restoranide, kohvikute ja baaride – mille puhul on peamiselt tegemist mikroettevõtjate ja pereettevõtetega – tähtsust töökohtade loomisel kõigil oskuste tasemetel ning kohaliku identiteedi ja kultuuripärandi säilitamisel; nõuab poliitikat, mis aitab külalismajanduse ettevõtjail pakkuda kvaliteetset külaliskogemust, tugevdada kultuuri elujõulisust, parandada sektori töökohtade kvaliteeti ning luua Euroopa sihtkohtadele kestlikku ja pikaajalist väärtust;

40. väljendab heameelt lühiajalise majutuse üüriteenuste määruse[37] üle, mis on kohaldatav kõikides liikmesriikides alates 20. maist 2026 – see on edusamm tulemuslikuma sihtkohtade haldamise suunas; on siiski mures lühiajalise üürimise reguleerimata kasvu ja selle pärast, kuidas see mõjutab eluasemeturgu, eelkõige eluasemete taskukohasust kohalike elanike ja elutähtsate kutsealade töötajate jaoks, sotsiaalset ühtekuuluvust, sealhulgas elanike ja kogukondade kõrvale tõrjumist nende senisest pikaajalisest osalemisest kohalikus elus ja valitsemises, ning linna- ja elutähtsaid teenuseid, mis on otseselt seotud kohalike elanike eluga; tuletab meelde, et Euroopa Liidu Kohtu otsuses liidetud kohtuasjades C-724/18 ja C-727/18[38] on sedastatud, et lühiajalise majutuse üüriteenuste reguleerimine riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil võib olla põhjendatud avaliku huviga, tingimusel et võetud meetmed on vajalikud, piisavad ja proportsionaalsed; kutsub seetõttu komisjoni üles esitama kiiresti õigusakti ettepaneku, et kehtestada sidus, andmepõhine ja kestlik lühiajalise majutuse üüriteenuste ELi raamistik, milles määratakse

---

37 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1028, milles käsitletakse lühiajalise majutuse üüriteenustega seotud andmete kogumist ja jagamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

38 Kohtuotsus, Euroopa Kohus (suurkoda), 22. september 2020, Cali Apartments SCI ja HX *vs.* Procureur général près la cour d'appel de Paris ja Ville de Paris, liidetud kohtuasjad C-724/18 ja C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

kindlaks teenuse osutamise standardid ja selged majutajakategooriad ja mis võimaldab liikmesriikidel, sealhulgas piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel, kohaldada proportsionaalseid ja tõenduspõhiseid meetmeid, nagu väljaüürimise ööde piirmäärad, loa andmise kord, kompenseerimine ja alapiirkondadeks jaotamine, arvestades, et eluasemepoliitika kuulub eelkõige liikmesriikide pädevusse;

41. kordab, et turismi tuleks näha strateegilise võimalusena, mille aluseks on külastajate ja elanike kestlik kooseksisteerimine; usub, et lühiajalise majutuse üüriteenuse pakkumine selle algsel kujul ehk eeldusel, et majutaja ja külalise vahel on isiklik kokkupuude, võib ergutada kohalike osalemist turismis ja pakkuda seeläbi ehedamaid kogemusi; märgib, et kui lubada kasutada kodusid turismi eesmärgil, võib see anda peredele lisasissetulekut ja aidata rahastada energiatõhusat renoveerimist; toonitab siiski, et see, mis sai alguse koostöömajanduse mudelina, on üha enam arenenud kommertstööstuseks, kus nüüd domineerivad valdavalt ettevõtjatest majutajad, kes haldavad mitut majutuskohta ning tegutsevad tihtipeale kohustusteta, mida võiks oodata traditsiooniliste majutusteenuste osutajatelt; nõuab, et oleks võimalik teha selgelt vahet ettevõtjate ja eraisikute pakutaval lühiajalisel üüriteenusel; rõhutab, et kõik regulatiivsed meetmed peaksid jääma proportsionaalseks, olema kohandatud kohalikule kontekstile ning võtma arvesse kohalikku turismimajandust ja kohalikke kogukondi, võimaldades samal ajal liikmesriikidel, piirkondadel ja kohalikel omavalitsustel kavandada ja rakendada paindlikult meetmeid, mis vastavad konkreetsetele kohalikele oludele ja eluasemeturgudele;

42. rõhutab vajadust tugevate jõustamismehhanismide järele, tagamaks, et digiplatvormidel – millel on lühiajalise majutuse üüriteenuste turul keskne koht – oleks esitatud ainult nõuetele vastavad lühiajalise majutuse pakkumised, ning rõhutab, et ametiasutuste tuvastatud ebaseaduslikud lühiajalise majutuse pakkumised tuleks viivitamata kõrvaldada; toonitab lisaks, et platvormide puhul on hädavajalikud selged hoolsuskohustused, sealhulgas kohustus kontrollida registreerimisnumbreid, ning tugevdatud kontrollimehhanismid, et vältida petturlikke või nõuetele mittevastavaid registreerimisi, ja toimivad teavitamise, meetmete võtmise ja kuulutuste kõrvaldamise mehhanismid, millega tagatakse nõuetele mittevastavate lühiajalise väljaüürimise kuulutuste kiire kõrvaldamine; rõhutab, et uues õigusraamistikus tuleks ette näha ka tugevad mehhanismid, millega toetada selliste riiklike või kohalike eeskirjade jõustamist ja järgimist, mille eesmärk on hallata lühiajalise väljaüürimise pakkumist, sealhulgas tagada väljaüürimise ööde piirmäärade või muude meetmete, näiteks müra vähendamise nõuete, tulemuslik rakendamine;

43. juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et teatavate struktuuriliste ja geograafiliste piirangutega turismisihtkohtades, nagu saared, äärepoolseimad piirkonnad ja teatavad rannikualad, süvendavad

turismiga seotud turusurve ning taskukohaste ja sotsiaaleluruumide puudus eluasemekriisi; nõuab, et võetaks nende konkreetsete tingimustega kohandatud ühtekuuluvuspoliitika meetmeid kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 174 ja 349;

44. tunnistab ELi ökomärgise praegust piiratust; tunnistab, et Euroopa turismisektoris on vaja kestlikkusmärgistuse suhtes ühtset käsitlusviisi, et luua ühtne läbipaistev raamistik, mis edendaks kestlikku arengut, vastastikust õppimist ja suutlikkuse suurendamist, aitaks suurendada tarbijate usaldust ja kasvataks Euroopa turismiettevõtjate konkurentsivõimet, tulemuslikkust ja üleilmset nähtavust, tõstes Euroopa kestliku turismi eeskujuks kogu maailmas; rõhutab, et ühtlustamine ei tähenda üheainsa sertifikaadi kasutuselevõttu, vaid pigem ühise metoodika kasutamist, et läbi vaadata ja kehtestada selged standardid või kriteeriumid; rõhutab, et oluline on, et sertifitseerimisega tegeleksid akrediteeritud ja sõltumatud kolmandad isikud; nii on võimalik tagada kestlikkusväidete põhjendatus kooskõlas ELi õigusraamistikuga, sealhulgas tarbijate võimestamist käsitleva direktiiviga[39]; nõuab tungivalt, et selle kohaldamisala laiendataks turismi väärtusahela muudele segmentidele, sealhulgas ristluslaevandusettevõtetele, reisikorraldajatele, koosolekute, motivatsiooniürituste, konverentside ja näituste korraldajatele, vaatamisväärsustele, toidu- ja joogiteenustele, sihtkohtadele ja kohalikke elanikke kaasavale kogukonnasõbralikule turismile, et toetada kestlikku üleminekut, mis põhineb põhjalikel mõju hindamistel ja sidusrühmadega konsulteerimistel; rõhutab siiski, et ELi kestlikkusmärgis peaks jääma vabatahtlikuks, proportsionaalseks, kulutõhusaks ja VKEde jaoks lihtsalt kohaldatavaks ning selle taotlemist peaksid toetama koolitused ja rahalised stiimulid, et vältida põhjendamatut halduskoormust väikeste turismiettevõtete jaoks;

45. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama turismi üleminekut ringmajanduse mudelile, edendades meetmeid, mis parandavad vee-, energia- ja jäätmekäitluse tõhusust, piiravad ületarbimist, hoiavad ära elupaikade halvenemise, kaitsevad elurikkust ja minimeerivad turismi keskkonnajalajälge sihtkohtades, juhindudes andmepõhisest otsuste tegemisest; kutsub komisjoni üles suurendama samal ajal toetust innovatsioonile, et vähendada toidu raiskamist, ja kajastama seda asjaomastes programmides; nõuab lisaks tungivalt lühikeste tarneahelate edendamist külalismajandussektoris, lihtsustades turulepääsu mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate,

---

39 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. veebruari 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/825, millega muudetakse direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL seoses tarbijate võimestamisega rohepöördel, tagades neile parema kaitse ebaausate tavade eest ja parema teabe esitamise (ELT L, 2024/825, 6.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj).

näiteks väikeste põllumajandusettevõtete ja käsitööliste puhul;

46. tunnistab, et turismisektor teeb märkimisväärseid pingutusi oma keskkonnajalajälje vähendamiseks, sealhulgas kõrvaldab järk-järgult kasutuselt ühekordselt kasutatavad veepudelid, täiustab energiatõhusa valgustuse ja vee säästmise süsteeme, pikendab mööbli kasutusiga parandamise ja korduskasutamisega ning vähendab toidu raiskamist, tuginedes tugevale õigusraamistikule, mis on sätestatud ELi hiljutistes õigusaktides, nagu ühekordsete plasttoodete direktiiv ning pakendite ja pakendijäätmete määrus[40], mis on alles rakendamisjärgus; kutsub komisjoni üles korraldama uuringu, et teha kindlaks ja hinnata puudujääke ühekordsete plasttoodete direktiivi puhul turismi- ja külalismajandussektoris, pakkuma välja meetmed nende puudujääkide kõrvaldamiseks, sealhulgas pakkuma sektorile rakendamiseks mõeldud toetust ja stiimuleid, et nii palju kui võimalik kiirendada ühekordselt kasutatavate plasttoodete järkjärgulist kasutuselt kõrvaldamist ELi turismi- ja külalismajandussektoris; lähtuda tuleks realistlikust ülemineku ajakavast, tegevust peaksid toetama mõjuhinnang, teaduslikud andmed ja konsulteerimine sidusrühmadega ning tagada tuleb, et väikeettevõtjatele ei tekitata ebaproportsionaalselt suuri kulusid;

47. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles minema reageerivalt turismiarenduse juhtimiselt üle ennetavale turismiarenduse juhtimisele, toetudes andmete paremale jagamisele, ning koguma, analüüsima ja kasutama andmeid sihtkohtade haldamiseks ja kestlikkusaruandluseks; rõhutab, et selline üleminek aitab tagada kestliku ja kvaliteetse turismi; rõhutab, et koordineeritud andmevahetus kõigil tasanditel võimaldab reaalajas seiret ja arukat prognoosimist, tänu millele saavad sihtkohad juhtida külastajate vooge kultuuriliste ja looduslike vaatamisväärsuste juures, hoida ära ülerahvastatust, majandada ressursse, toetada hooajalisuse vähendamise pingutusi ja kohaneda paindlikult muutustega; rõhutab asjaolu, et generatiivse tehisintellekti kiire areng võib olla eriti kasulik suurtele ja tehnoloogiliselt võimekatele turismiturul osalejatele, süvendada veelgi ebavõrdsust ja tõrjuda paljud sihtkohad ja VKEd tahaplaanile, kui toetust ja suutlikkust ei suurendata; kutsub sellega seoses komisjoni üles pakkuma VKEdele sihtotstarbelist rahastamist ja teavet rahastamisvahendite kohta, et edendada andmepõhisust, digiteerimist ja tehisintellekti kasutuselevõttu turismisektoris;

---

40 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2024. aasta määrus (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid ning millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 ja direktiivi (EL) 2019/904 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/62/EÜ (ELT L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

48. nõuab, et turismivaldkonnale lähenetaks süsteemselt ja killustatud turu- või tootepõhine loogika asendataks integreeritud juhtimismudelitega; toetab selliste terviklike näitajate väljatöötamist, mille alusel hinnata muu hulgas kvaliteetsete töökohtade loomist, töötingimusi, kohaliku kogukonna heaolu, ressursitõhusust, keskkonnaseisundi halvenemist ja CO_2 heidet, tuginedes üleilmselt aktsepteeritavatele arvutusmeetoditele, et edendada läbipaistvat poliitikakujundamist, suunata vastutustundlikke investeeringuid ja võimaldada eri sihtkohtade andmete võrreldavust; väljendab heameelt üleilmselt tunnustatavate ja ühtlustatud kestliku turismi näitajate väljatöötamise üle ning märgib, et seda metoodikat katsetatakse ELi arukate sihtkohtade andmehalduse pädevuskeskuse (D3HUB) projekti raames 40 Euroopa sihtkohtade haldamise organisatsiooni ja Euroopa turisminäitajate süsteemi (ETIS) panuse põhjal; rõhutab, et ELi tasandi lähenemisviis kestliku turismi näitajatele peaks olema täielikult kooskõlas olemasolevate raamistikega, nagu turismi kestlikkuse mõõtmise statistiline raamistik või turismialase satelliitarvestuse metoodiline raamistik; see võimaldab tulemuslikku standardimist ja võrdlusuuringuid ning tagab lihtsustatud aruandlusprotsessid, mis vähendavad turismiettevõtete halduskoormust;

49. rõhutab, et andmekeskne mitmetasandiline valitsemine on hädavajalik selleks, et saavutada kestlikkus ja tulla edukalt toime ettenägematute kriisidega, nagu pandeemiad ja muud tervisega seotud kriisid, geopoliitilised šokid, äärmuslikud kliimaga seotud ja looduskriisid, inimtegevusest tingitud või tehnoloogilised häired ja majanduslangus, samuti selliste järjest tõsisemaks muutuvate struktuursete kriisidega, nagu rahvaarvu vähenemine, rahvastikukadu ja eluasemepuudus; toonitab vajadust võtta kriisivalmidusvahendite puhul arvesse kaubavedusid ja logistikat, kuna need on esmatähtsad, et tagada turismiteenuste jätkumine ja tarneahelate toimimine; märgib murega, et sidusrühmade vastumeelsus andmete jagamise suhtes, mida põhjustavad tehnoloogia, andmesuveräänsuse, usalduse, õiguslike riskide ja kuludega seotud kahtlused, aeglustab Euroopa ühtse turismiandmeruumi toimima hakkamist; tõstab esile ELi turismi tulemustabelit ja D3HUBi kui häid näiteid sellest, kuidas ELi tasandil kokku kogutud teadmiste alusel on võimalik suunata kohalikku tegevust ja säilitada turismi tarneahelaid ebakindlatel aegadel; kordab, et need mehhanismid tagavad, et sihtkohtade haldamise organisatsioonidel ja VKEdel on lihtsustatud juurdepääs ristkasutatavatele andmetele, et toetada tõenduspõhist otsuste tegemist, tugevdades ja kaitstes seeläbi oma väärtusahelate vastupanuvõimet; rõhutab lisaks, et D3HUB on aidanud turismisihtkohtadel andmeid strateegiliselt kasutada; toonitab, et see algatus on oluline, et tugevdada andmepõhist juhtimist ja aidata sektoril valmistuda digiüleminekuks, ning kutsub komisjoni üles tagama selle järjepidevuse ka pärast 2026. aastat kooskõlas ELi strateegiliste eesmärkidega;

50. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja kontrollitavatel andmetel põhineva tsentraliseeritud platvormi, mille abil saab kogu ELis teha kindlaks olulisemad sündmused, mis võivad põhjustada kohalikke häireid, eriti vähekaitstud piirkondades, ja looma turismivaldkonna jaoks spetsiaalse Euroopa kriisiohjemehhanismi, et suurendada valmisolekut, kriisiennetusvõimet ja vastupanuvõimet, mõeldes tulevastele kriisidele; kutsub lisaks komisjoni üles lõimima selle mehhanismi täiustatud kriisivalmidusvahendite ja kiirreageerimismeetmetega, nagu varajase hoiatamise süsteemid, erandolukorra plaanimine, strateegiline transporditaristu ja -koridorid ning sihipärane toetus paindlike menetluste kaudu, et suurendada turismisektori vastupanuvõimet ja ohutust;

51. täheldab, et tehnoloogia ja keskkonnateadlikkus suunavad üleminekut passiivselt vaatamisväärsustega tutvumiselt sihipäraste, isiklike ja vastutustundlike kogemuste saamisele; tõstab esile reisikava koostavate soovitussüsteemide potentsiaali arendada kogukonna juhitud, aeglast turismi, nagu jalgrattaga sõitmine ja matkamine; see toob kasu kohalikele VKEdele, kogukondadele, kohalikele tootjatele, kaasa arvatud geograafiliste tähistega tunnustatud tootjatele, samuti kohalikule kultuurile ja kohalikele toodetele; rõhutab siiski, et selle potentsiaali ärakasutamiseks peab sektor lõimima turismi väärtusahelasse suurettevõtete kõrval ka kohalikud rühmad ja kodanikud, pakkudes näiteks eksperdituge digivahendite kasutamiseks, luues mitut sidusrühma hõlmavaid nõukogusid, millel on konsultatiivne või nõuandev roll litsentside, turismi intensiivsuse, piirangute ja planeerimise valdkonnas ning mitmekesistades pakkumisi, et vähendada turu- ja hooajalist sõltuvust; kutsub liikmesriike üles edendama haridusalgatusi koolides ja laiemaid teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et suurendada teadlikkust kestlikest turismitavadest;

Turismi tuleviku kujundamine oskuste täiendamise ja kultuurivaldkonna kaasamise abil

52. rõhutab, et kvalifitseeritud ja väärtustatud oskustööjõud on Euroopa turismimajanduse alustala; märgib, et struktuursed probleemid, nagu madal palk teatavates turismisektorites, mitteametlik töö, osalise tööajaga ja deklareerimata töö, hooajalisus, vähene koolitus ja mõnikord halvad töötingimused, põhjustavad tööjõu ja oskuste jätkuvat nappust turismisektoris; seda süvendab veelgi püsiv sooline ebavõrdsus, kuna naised moodustavad suurema osa turismisektori tööjõust ning domineerivad madalapalgalistel, töömahukatel ja ajutistel kutsealadel; nendib siiski, et mõnedes liikmesriikides on tehtud edusamme töötingimuste, tööaja ja tasustamise parandamisel, näiteks kollektiivlepingute ajakohastamise kaudu pärast COVID-19 pandeemiat; nõuab siiski, et liigutaks edasi turismisektori tööturu suunas, mis põhineb kvaliteetsetel töökohtadel, õiglasel palgal, usaldusväärsel sotsiaalkaitsel ja aastaringsel tööhõivel, sealhulgas hooajavälisel ajal; juhib samal ajal tähelepanu tööajal toimuva

tasustatud koolituse väärtusele ja märgib, et oluline on pakkuda selliseid võimalusi hooajavälistel perioodidel hooajatöötajatele;

53. rõhutab, et selleks, et võtta kasutusele uuenduslikke lahendusi, mis aitavad leida tasakaalu majanduskasvu ja keskkonnajuhtimise vahel, on vaja üha rohkem on kohanemisvõimelist ja kriisiolukorras toime tulevat, digi- ja roheoskustega tööjõudu; rõhutab, et digi- ja rohepööre pakuvad võimalusi luua turismi väärtusahelates paremaid, ohutumaid ja säilenõtkemaid töökohti, ning nõuab tungivalt, et neid võimalusi kasutataks täielikult ära, sealhulgas koostöö kaudu piirkondlike ja kohalike omavalitsustega, et töötada välja turismitöötajatele mõeldud spetsiaalsed koolitusprogrammid;

54. nõuab kogu ELi hõlmavat kooskõlastatud tegevuskava turismisektori töötajate oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks kooskõlas oskuste paktiga, et võidelda tööjõupuudusega, parandada töötingimusi, ületada liikuvustõkked, vastata muutuvate oskuste nõudlusele ning tugevdada sektori pikaajalist atraktiivsust ja konkurentsivõimet, tagades seeläbi Euroopa sihtkohtade püsiva väärtuse ja edendades euroopalikku eluviisi; teeb ettepaneku võtta kasutusele kõigis liikmesriikides ja sektorites tunnustatav turismioskuste kaart, mis töötataks välja tihedas koostöös sotsiaalpartneritega ja mis tõendaks akrediteeritud koolituste läbimist, kutseoskusi ja töökogemust; soovitab koolituste pakkumist ja kaasrahastamist ELi programmide kaudu, sealhulgas programmide Euroopa Sotsiaalfond+, Erasmus+, ühtse turu programmi ja programmi „Digitaalne Euroopa“ kaudu;

55. rõhutab, et oskuste täiendamine ja ümberõpe peavad käima käsikäes suhtumisega, et väärtustatakse iga rolli alates inimestevahelistest kontaktidest, mis on hädavajalikud kvaliteetsete ja kultuuriliselt kohandatud teenuste osutamiseks, kuni füüsiliste töödeni, mis toetavad paljusid turismiteenuseid; nii tagatakse, et ükski neist aspektidest ei kao, kui sektor liigub digitaalsemate mudelite suunas; märgib, et nii pehmed oskused kui ka füüsiline töö on majanduslikus ja poliitilises mõttes endiselt alahinnatud ning sageli neid ei tunnustata ametlikult, ei pakuta vajalikku koolitust ega ole need tasustatud viisil, mis oleks võrreldav tehniliste või juhtivate ametikohtadega; nõuab nende oskuste ja ülesannete nõuetekohast tunnustamist, väärtustamist ja tasustamist, kuna see on hädavajalik, et parandada töökohtade kvaliteeti, edendada soolist võrdõiguslikkust ning tagada turismi inimliku mõõtme täielik tunnustamine ja toetamine Euroopa turismimudelis;

56. julgustab turismiettevõtjaid, haridus- ja koolitusteenuste osutajaid ning avaliku sektori asutusi tegema rohkem koostööd, et edendada kvaliteetseid koolitusprogramme ja töökohapõhist õpet ning valmistuda tulevikus oluliste oskuste nõudluseks; toonitab vajadust selliste sihipäraste algatuste järele nagu sektori vajadustele vastavad õppekavad, selged karjäärivõimalused ja mentorlusprogrammid, mis muudavad töö külalismajandussektoris noortele atraktiivsemaks ning

aitavad luua selles sektoris tugevama ja kvalifitseerituma tööjõu; rõhutab, et nendel algatustel peab olema positiivne mõju tööhõivele, mis tähendab muuhulgas pikaajalisi lepinguid, reaalseid võimalusi karjääriredelil edenemiseks ja palgatõuse;

57. rõhutab, et kultuur, mis on lahutamatult põimunud meie igapäevaellu, on Euroopa turismi atraktiivsuse ning meie rahvuslike identiteetide ja Euroopa identiteedi vundament; tuletab meelde, et selles kultuurilises mustris põimuvad lisaks paljudele muudele elementidele ka kestlikud traditsioonid, arheoloogiline pärand ja kohalikud keeled, mille säilitamine näitab austust piirkondlike ja rahvuslike identiteetide vastu ning kohalike kogukondade järjepidevust; väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida teatavad liikmesriigid on teinud, et tagastada kultuuriliselt olulised teosed ja esemed päritolupaikadesse; juhib tähelepanu uue Euroopa kultuurikompassi strateegilisele raamistikule kui kaalukale vahendile kultuurimõõtme tugevdamiseks ELi poliitikas; võttes arvesse mitmekesist ja rikkalikku pakkumist ELi turismivaldkonnas, kutsub komisjoni üles tõstma ELi algatusi, nagu DiscoverEU, Euroopa kultuuripealinnad ja Euroopa kultuuripärandi märgis, senisest rohkem esile Euroopa kui sihtkoha propageerimisel uue kestliku turismi strateegia raames;

58. tunnustab kutseliste kultuuritöötajate, kohalike organisatsioonide ja vabatahtlike elutähtsat rolli Euroopa kultuuripärandi hoidjatena, kelle töö ulatub objektide hooldamisest ja säilitamisest kuni üldsuse kaasamiseni kogukonna teavitamise ja giidiga ekskursioonide kaudu; rõhutab nende tähtsust Euroopa kui üleilmse turismisihtkoha eripära ja atraktiivsuse tugevdamisel; märgib, et töötingimuste ebakindlus ja ebapiisav tasustamine jätavad sageli varju nende panuse Euroopa kultuuripärandi kaitsmisse ja edasikandmisse ning seda olukorda võib veelgi halvendada platvormipõhiste teenuste kasvav konkurentsisurve, mis lööb jootrahapõhisuse ja liitumistasude kaudu alla kultuuriekskursioonide ja giiditeenuste hinnad;

59. tunnustab sellega seoses tähelepanuväärset pühendumust, mida näitavad üles vabatahtlikud, kes kulutavad oma isiklikku aega ja ka iga-aastast puhkuseaega, et anda panus Euroopa kultuuri säilimisse; kutsub komisjoni üles esitama koostöös liikmesriikidega suuniseid, et ärgitada üksikisikuid osalema kultuurialases vabatahtlikus tegevuses ja hõlbustada seda, sealhulgas toetusmeetmete kaudu, mis võimaldavad osalemist ja edendavad kultuurivaldkonna vabatahtlike tunnustamist kogu ELis; rõhutab, et kultuurivaldkonnas vabatahtliku tegevuse edendamine tugevdab Euroopa oskusteaasta eesmärke ja tõhustab praeguseid ELi programme, näiteks programmi „Erasmus+“, soodustades põlvkondadevahelist õpet, oskuste vahetamist ja tihedamat kultuurivaldkonna kaasamist; toonitab, et pikaajaline eesmärk on kutseliseks muutmine ning nõuab kire kutsealaks muutmise (*passion-to-profession*) kava, mis võimaldaks koolitust, sertifitseerimist ja õiglast tasustamist ning mida

kaasrahastataks programmide „Erasmus+“, „Loov Euroopa“ ja Euroopa Sotsiaalfond+ kaudu, et aidata neil, kes meie identiteeti säilitavad, arendada enda valitud elujõulist karjääri; rõhutab, et kava peaks jääma vabatahtlikuks, nii et kultuuripuhkus ei oleks kunagi seotud ametialaste kohustustega; julgustab liikmesriike edendama vabatahtlikku tegevust viisil, mis rikastab kultuurielu ja täiendab kultuurivaldkonna töökohti, mitte ei asenda neid;

60. rõhutab, et oluline on tagada, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus eraldataks vaimse kultuuripärandi jaoks ELi rahalisi vahendeid, mille abil toetada otse algatusi, millega kaitstakse ja tutvustatakse kultuuritraditsioone, nagu merendustavad (näiteks purjetamine), kohalikud keeled ja käsitööoskused, sealhulgas geograafiliste tähistega tooted, ning tagatakse seega nende edasikandumine järgmistele põlvkondadele ja tugevdatakse kogukonna osalemist kestlikus ja vastutustundlikus turismis; rõhutab, kui oluline on tagada õiglane tunnustus neile, kes investeerivad pärandisse ja oskustesse, ning toonitab, et kaasata tuleb ka algupärased ja kogukonna juhitud turismialgatused, mille abil hoitakse alal esivanemate teadmisi, säilitatakse elurikkust ja soodustatakse autentsete, kultuuri austavate kogemuste loomist ning mis võimaldavad säilitada kohalikke elatusvahendeid; nõuab lisaks, et ELi rahalistest vahenditest toetataks tootjarühmi, kes soovivad registreerida määruse (EL) 2023/2411[41] alusel geograafilist tähist, ning kinnitab, et see on peamine vahend, millega edendada piirkondade käsitööonduslikku pärandit;

61. rõhutab, et rahastatavates projektides tuleks edendada teadmussiiret piirkondade ja sektorite vahel ning kasutada ära turismi strateegilist potentsiaali kaitsta vaimset pärandit ning suurendada selle sotsiaalset ja majanduslikku kasu kohalike kogukondade jaoks, nii et väärtus jaotuks turismi väärtusahelas ühtlasemalt eri piirkondade vahel ja õiglasemalt; juhib lisaks tähelepanu asjaolule, et rahastamisel tuleks seada esikohale projektid, millega edendatakse territoriaalset ühtekuuluvust, eelkõige piirkondades, kus vaimne pärand on kõige enam ohustatud ja kus kultuuriturism võib edendada kohalikku arengut ja toetada elanikkonna säilimist; toonitab avaliku ja erasektori partnerluste rolli selles, et suurendada turismisektori suutlikkust kaitsta, edendada ja väärtustada kultuuripärandit, ning nõuab tihedamat koostööd ametiasutuste, sektori ja kogukonna osalejate vahel, et saavutada parimaid kestlikke tulemusi;

62. nõuab, et Euroopa Parlamendile antaks igal aastal aru kestliku turismiga seoses tehtud edusammudest, tuginedes ELi turismi

---

41 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2411, milles käsitletakse käsitööonduslike ja tööstustoodete geograafiliste tähiste kaitset ning millega muudetakse määrusi (EL) 2017/1001 ja (EL) 2019/1753 (ELT L, 2023/2411, 27.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

tulemustabelile ja mõõdetavatele näitajatele, mis hõlmavad keskkonda, ühendatust, taristu valmisolekut, töökohtade kvaliteeti ja kohaliku kogukonna heaolu, et saada teavet rahastamisotsuste tegemiseks ja edaspidiste reformide kavandamiseks;

o
o o

63. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.